

תרבות ואמנות

בתוך המעטפה שכב לו, זה שנים, ציור ילדתי ורב-גוונים של ילדה עם קימונו. על המעטפה נכתב בקווים מהוססים של מי שזה עתה למדה לכתוב: 'לכבוד נוריקו סאן, יפן'. לצד הכיתוב, בריו נחושה וחד משמעית הת-נוססה החותמת של דואר ישראל, ובה המילים הצוננות והברורות: 'הוחזר לשולח. מען לא ידוע'. האם הורע שהפך למסע חיפוש ולסרט נטמן כבר אז, בתחילת שנות השב-עים, בילדה דבורית שרגל מפתח תקווה, שלא הבינה כיצד זה המבוגרים יודעי-הכל מהדואר לא מסוגלים לאתר את הגיבורה המפורסמת שלה מיפן?

שרגל טרחה והשיגה עותקים פריכים מעט פחות מאלו שברשותה, והעניקה אותם לנטע בת השלוש. "הקרא-תי את הסיפורים לנטע", היא מספרת, "והופתעתי מאד לגלות שגם הדור הממוחשב מאזין להם בשקיקה פעררת עיניים". בסיום הקריאה שאלה נטע: "או איפה אלה קרי נמצאת היום, ומה קרה לנוריקו סאן?" שרגל משכה בכ-תפיה וענתה, "בחי שאני לא יודעת", אולם מיד באותו הרגע גמלה בליבה ההחלטה לעשות הכל על מנת לגלות מה עלה בגורל הילדות המצולמות שליוו את ימי ילדותה. לא אכנס לעלילת הסרט, שאינה מביישת מותחן או סרט-ריגול משובחים, אולם הוא נעשה בהפקה עצמאית על ידי שרגל, שהשקיעה בו את כל הסכונותיה, ובאמצע-עות גיוס כספים דרך אתר האינטרנט הד-סטארט שמטרי-תו לעורר יזמות יצירתית.

שרגל, המתחזקת בשנים האחרונות את הבלוג הפופו-לארי לביקורת תקשורת, 'וולוט אנדרגראונד', אף הוא ממומן באמצעות הקוראים, נשאה בתחילה את כל הפ-רויקט על כתפיה הדקיקות, כשהיא מתפקדת במקביל כתחקירנית, תסריטאית, מפיקה, במאית, מפיצה, נערת מים ומזכירה של עצמה. "דק אני והצלם מטיילים לנו בעולם", היא צוחקת, ומוסיפה: "היו אף מקרים בהם נאל-צתי לאחוז בעצמי במצלמה ולצלם".

בהמשך הדרך, למרבה המזל וההשראה, קיבלה שרגל תרומה של עשרים וחמישה אלף שקלים מאדם שכלל לא הכירה, ופשוט התרגש מהמיזם; ובנוסף לגיוס מאה אלף שקלים מההמונים הזרים ברשת, הצטרפה למימון ולתמי-כה לבסוף גם חברת ההפקות "קסטינה".

הנקודה הגלילית של הסיפור המופלא, היא שולמית מי-רון, חברת קיבוץ אילת השחר, אליה הגיעה שרגל במסג-רת התחקיר שערכה. מירון צולמה בילדותה לספר 'מלכת שבא הקטנה', גם הוא מאותה סדרת ספרים מיתולוגית. הסיפור שליווה את צילומיה של אנה ריבקיין-בריק בספר זה הומחו על ידי לאה גולדברג.

החלק בו צולמה מירון לסרט, נשאר אמנם לבסוף על רצפת חדר העריכה, אך הקהל הנרגש שמילא את אולם הסינמטק בראש פינה, זכה לתיאורים מפי אחת מאותם ילדים יחירי סגולה, שצולמו על ידי הצלמת השבדית הנודעת, ופיארו כמעט כל מדף ספרים בישראל התמימה של הימים הרחוקים ההם.

אלה דגן

להתמודדות עם צילום בימינו, חלקם תוך גילוי נאמנות לפן ההיסטורי, באמצעות שימוש בטכנולוגיה ותולדות צילום אנלוגי-מסורתי, אחרים באימוץ הצילום והדיון העכש-ווי, בעידן הגלובלי-דיגיטלי, תוך הרחבת גבולות המדיום והשימוש בטכנולוגיית המחשב.

יום עיון המוקדש לתערוכת הבוגרים יתקיים ב- 14.1.15, ובו הרצאות ודיון בנוגע לפעולתו של הצילום במרחבים הת-רבתיים/פוליטיים/חברתיים והאופן בו עושה האמנות שי-מוש בפעולותיו החברתיות של הצילום.

פתיחה: 14 בינואר, נעילה 14 במרץ

מלכה אסתר

קולנוע

מסע במנהרת הזמן

בסרטה הדוקומנטרי, מתעדת דבורית שרגל את מסעה לאיתור גיבורי ילדותה, אלה קרי הילדה מלפלנד ונוריקו סאן הילדה מיפן

זה נשמע כמו סיפור ילדים: היה הייתה פעם אישה בשם דבורית, שהחליטה לעזוב את כל עיסוקיה ולפצוח במסע חובק עולם, על מנת למצוא את גיבורי ילדותה. עם תרמיל על גבה ומצלמה בידה, היא טסה לשבדיה, הולנד, לפלנד הקפואה, אפילו ליפן הרחוקה היא הגיעה, כדי לחפש את אותן רמויות עלומות, שרק שמותיהן הפרטיים ברשותה. כל הסובבים אותה אמרו לה: זה לא יצלה. צריך שמות משפחה. צריך מימון, מודל עסקי, גב של הפקה, אך רב-רית לא ויתרה. היא ידעה שניתן להנביט רעיון ולהגשים אותו בהצלחה.

ברצמבר החולף הוקרן בסינמטק ראש פינה סרטה הרדי-קומנטרי של דבורית שרגל, 'איפה אלה קרי ומה קרה לנו-ריקו סאן?', וכל מי שגדל כאן בשנות ה-50, ה-60 וה-70, ודאי זוכר את סדרת ספרי הילדים המצליחה, המתארת את חייהם של ילדים מרחבי העולם באמצעות צילומי שחור-לבן של הצלמת השבדית ממוצא יהודי, אנה ריבקיין-בריק. הספרים הנפלאים הללו, שהיוו חלון שקוף ורחב מימדים לעולם הגדול שם, בחוץ, לפני שהטלוויזיה והאינטרנט פלשו למחוזותינו, תורגמו על ידי המשוררת הלאומית לאה גולדברג, שהייתה חברתה הטובה של הצלמת. 17 ספרים יצאו בסדרה, ביניהם ניתן למצוא את: אלה קרי הילדה מלפלנד, נוריקו סאן הילדה מיפן, דירק הילד מהולנד, לילבס ילדת הקרקס, מלכת שבא הקטנה ואחרים. רבים ודאי אינם יודעים, אך את המלל של מחצית מה-ספרים חיברה הסופרת השבדית הידועה, אסטריד לינגר-דן, שאחראית לטקסט מכונן נוסף בנוף ילדותם של רבים מאיתנו: בילבי בת גרב. הספרים אמנם נחלו הצלחה גם ברחבי סקנדינביה וארצות אירופאיות נוספות, אך ישראל היא המדינה היחידה בה הם הפכו לאייקונים של ממש.

המסע של שרגל, עיתונאית ועורכת בעברה, אחרי גיבו-רי ילדותה, החל לפני כארבע שנים, עת חיפשה מתנת יום הולדת לבתם בת השלוש של חבריה הטובים. בעידן הטא-בלט, האיפון והמחשב לכל ילד, התלבטה שרגל לא מעט בסוגיית תחומי העניין של אותה ילדת-יום-הולדת, נטע שמה. היא רפרפה על פני מרפי הספרים בביתה, ונתקלה בשני ספרים שקיבלה בילדותה במתנה, ונשמרו אצלה עד היום. היו אלו הספרים על אלה קרי ועל נוריקו סאן. "לרג-עים פחדתי אפילו לעלעל בהם, שמא יתפוררו בידי מחמת היושן", מספרת שרגל, "אולם כשהעזתי לבסוף לדרוף בספר המתאר את חייה המסעירים של נוריקו סאן, נפלה מתוכי מעטפה ישנה שאת דבר קיומה שכחתי זה מכבר".

תערוכה

מע"מ אפס

מחאה חברתית ופוליטית, או תיעוד העולם האישי? תערוכת בוגרי בתי הספר הגבוהים לצילום במוזיאון הפתוח לצילום בגן התעשייה תל-חי כותחת צוהר לנושאים המעסיקים את הצעירים בישראל

כבכל שנה, מארח המוזיאון הפתוח לצילום בגן התעשייה תל-חי את בוגרי בתי הספר הגבוהים לצילום: המדרשה בית ברל, בצלאל, המכללה האקדמית הרסה, המרכז האקרמי ויצ"ו חיפה, מוסררה, מנשר לאמנות וקמרה אובסקורה.

התערוכה פותחת צוהר לנושאים המעסיקים את הצעירים של ימינו, ולפרספקטיבה של דור ה-Y על העולם.

בתערוכה, המשתרעת על פני שני אולמות במוזיאון, מוצגות עבודות צילום חושפניות, המהוות חדרה לתחומי ה'אני' והפרטי של כל אחד מהסטודנטים בביתו שלו. החשי-פה האישית הינה אינטימית ביותר, וכוללת עירום עצמי של משפחה, חברים או מקורבים, פנים הבית, התנהלות יומיומית, ופינות אינטימיות של בני המשפחה.

לקראת התערוכה, נעשתה עבודת אוצרות ממוקרת לבי-חירת התצלומים מכל אחד מבתי הספר הגבוהים לצילום, והתערוכה מאפשרת נקודת מבט השוואתית לגבי התכנים המטופלים בעבודות, הנושאים הדומיננטיים בכל מוסד לימודי, גישות אוצרותיות, הבדלים בדגשים ובמגמות, או לחילופין, בחינת הדימוי כמייצג את בית הספר והאופן בו הוא מגולם בעבודות.

על אף שהתצלומים המוצגים בתערוכה מקורם במוסדות צילום מכל חלקי הארץ, ניכר כי מרבית הבוגרים עסוקים בעיקר בעולמם האישי, הפרטי והקרוב, ובמפגש בינו לבין השפעות חיצוניות - חברתיות ופוליטיות כאחד.

העיסוק בנושא ה'בית' - התרחשויות יומיומיות בו, האופן בו נתפסת מציאות דרך מבנים, הדרך בה מתעצבת דעה על פי מראה הבית, מיקום האדם ביחס למבנה, הבית כסמל לת-רבות ולמקורות - בא לידי ביטוי ברבות מהעבודות וברוך, כפי הנראה, במציאות הישראלית, בה זוגות צעירים מתק-שים ברכישת דירה, על אחת כמה וכמה ללא הון עצמי או תמיכת ההורים.

נושאי ההתייחסות נידונים בכפוף לשיח הנוגע לתפקידו של הדימוי המצולם כמייצג מציאות, משנה אותה או ממיר אותה בתחליפים, ומציף שאלות באשר לתפקידו העכש-ווי של הצלם - לאשר את הקיים? להטיל בו ספק? להציג מציאות או למחוק אותה? ובאילו כליים?

מכלול הסטודנטים מייצגים גישות ופרקטיקות שונות

עבודה של סיוון עוקבי